

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2690

av Andreas Carlson (KD)

Stärkt koppling mellan skola och näringsliv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka studie- och yrkesvägledarens roll som länk mellan skolan och näringslivet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en ny lärlingsanställningsform och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja entreprenörskap i skolan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att privatekonomi ska ingå som ett kursmoment i grund- och gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den höga ungdomsarbetslösheten i Sverige är en stor samhällsutmaning. Det är ett problem för alla de ungdomar som vill ha jobb, men som inte får. Det är också ett stort problem för alla företag som vill, men av olika anledningar har svårt att anställa unga personer.

Vi har en hög arbetslöshet bland unga samtidigt som många rekryteringsförsök misslyckas. För ett företag är medarbetarna och den kompetens de besitter helt avgörande för dess konkurrenskraft.

Arbetsgivare som jag träffat på resor i vårt land, inte minst i mitt hemlän Jönköping, kan också vittna om att ungdomar inte alltid är medvetna om vilka krav som ställs på en arbetsplats. Även i de fall kraven på den formella kompetensen inte är högt ställda, är

det grundläggande att komma i tid, meddela frånvaro och inte ägna sig åt privata sysslor på arbetstid. En del har också orealistiska förväntningar på det första jobbet.

Därför föreslår jag flera insatser för att stärka kopplingen mellan skola och näringsliv genom att stärka studie- och yrkesvägledarens roll, införa lärlingsanställningar som ny anställningsform och fortsatt främja entreprenörskap i skolan och införa privatekonomi som ett kursmoment i grund- och gymnasieskolan.

Stärk studie- och yrkesvägledarens roll som länk mellan skola och näringsliv
Nyckelpersoner för att stärka kopplingen mellan skola och näringsliv är skolornas studie- och yrkesvägledare (SYV). Många elever går i dag ut skolan med en utbildning inom områden där det inte finns jobb att söka. Elever och föräldrar behöver få bättre kunskap om förutsättningarna på den lokala och regionala arbetsmarknaden för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval.

Den nya skollagen (2010:800) ställer krav på att varje elev ska ha tillgång till SYV. Min uppfattning är att rollen kan vidareutvecklas ytterligare. Skolinspektionens granskning (2013:5) av 34 grundskolor runt om i landet, visar att studie- och yrkesvägledningen är lågt prioriterad i de granskade skolorna. De skolor som ingick i granskningen visar i hög grad liknande brister och överensstämmer med resultat från utredningar och utvärderingar som gjorts tidigare av bland annat Skolverket. Därför kan man, enligt Skolinspektionen, anta att de brister som identifierats behöver utvecklas i hela landet. Skolinspektionen pekade på flera utvecklingsområden. Att eleverna får kontinuerlig studie- och yrkesvägledning för att kunna göra välgrundade val och att detta är hela skolans ansvar, inklusive huvudman, rektor, lärare och SYV. Skolinspektionen lyfte också att det i många skolor saknas mål för studie- och yrkesvägledningen och att redskap saknas för att hjälpa elever att inte göra stereotypa val.

Genom att ge SYV en betydligt mer strategiskt viktig funktion som länk mellan skola, näringsliv och andra aktörer på den lokala arbetsmarknaden och vara skolans röst och öron utåt, kan SYV samla in information om näringslivets behov och föra den tillbaka till skol- och kommunledning så att det också får återverkningar på utbildningens utformning. Genom att stärka kontakterna mellan det lokala näringslivet och främst gymnasieskolan kan ungdomar erbjudas en bättre utbildning för att rustas starkare för den arbetsmarknad som väntar.

Utbildningsutskottet har tidigare anfört att rektorn enligt läroplanerna har ett särskilt ansvar för att samverka med arbetslivet utvecklas. Mot bakgrund av Skolinspektionens granskning är det rimligt att se över hur studie- och yrkesvägledarens roll som länk mellan skola och näringsliv kan stärkas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Inför en ny lärlingsanställningsform

Gemensamt för länder inom EU med låg ungdomsarbetslöshet är väl utbyggda lärlingssystem. Genom att ta steg mot liknande lärlingssystem i Sverige, kan vi rusta unga människor för arbete och sänka ungdomsarbetslösheten.

Det finns i dag flera anställningsformer som arbetsgivare kan använda. Parterna på arbetsmarknaden har möjlighet att kombinera anställning och utbildning. Men befintliga möjligheter till arbetsplatsförlagt lärande leder inte i tillräcklig utsträckning till att unga etablerar sig på arbetsmarknaden.

Lärlingsanställning är en pusselbit för att underlätta för unga att etablera sig på arbetsmarknaden och för mindre företag att anställa. I utredningen ”Utbildningsanställning” (SOU 2012:80) finns förslag på en ny lärlingsanställningsform. Regeringen bör lägga fram de färdigutredda förslagen för att skapa en ny lärlingsanställningsform. Detta bör ges regeringen till känna.

Främja entreprenörskap genom stärkt UF-företagande

Ett närmare samarbete mellan skola och näringsliv är viktigt för att främja entreprenörskap och bättre förbereda ungdomar för arbetslivet. Det är av mycket stor betydelse att fortsätta utveckla undervisning i entreprenörskap och i det arbetet stärka kontakterna mellan skolan och näringslivet. Entreprenörskap är ett övergripande tema som betonas i läroplaner, examensmål och i ämnes- och kursplaner för grundskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Det är viktigt att entreprenörskap och privatekonomi kanaliseras och integreras ned i karaktärsämnenas undervisning.

Organisationen Ung Företagsamhet arbetar med att ge lärare redskap för att integrera entreprenörskap både i grund- och gymnasieskolan. För att Ung Företagsamhets betydelsefulla verksamhet ska kunna utvecklas och bli en långsiktig partner till

utbildningsväsendet är det viktigt att se över hur Ung Företagsamhets långsiktiga finansiering kan säkerställas.

Det är också viktigt att fler elever på yrkesprogram och det estetiska programmet ges möjlighet att driva UF-företag då deras yrkesutgång ofta är företagande. Dessutom vore det positivt om fler elever på naturprogrammet eller tekniska programmet skulle driva företag. För att uppnå det, är det viktigt att en kurs i UF-företagande ger meritpoäng. Annars är det lätt att se att ämnet väljs bort till förmån för något annat som ger meritpoäng. Detta bör ges regeringen till känna.

Privatekonomi som ett kursmoment i grund- och gymnasieskolan

Många människor lånar pengar till konsumtion, både till stora och små inköp. Så kallade sms-lån, där man genom några enkla tryck på mobiltelefonen kan låna mindre belopp men till höga räntor, har lockat många, inte minst yngre personer.

Av Kronofogdemyndighetens betalningsförelägganden står unga för en hög andel. Genom ökade kunskaper minskar risken för att hamna i skuldfällor på grund av sms-lån. Undersökningar har dock visat att det långt ifrån alltid är okunskap som leder till sms-lån. Personer som lever med begränsade ekonomiska marginaler ser ibland sms-lånen som en utväg ur en pressad situation, även om de inser att den kortsiktiga lösningen inte är hållbar på lång sikt. Det är därför viktigt att varje elev redan i skolan ges grundläggande kunskaper om privatekonomi, sparande och entreprenörskap.

Kristdemokraterna har i regeringsställning medverkat till tydligare skrivningar om privatekonomi i grundskolans nya kursplaner, men vi menar också att privatekonomi bör ingå som en självklar del av undervisningen i gymnasieskolan. Översiktlig nationalekonomi ingår som en del av samhällskunskapens undervisning på gymnasienivå, men privatekonomi finns inte för andra program än de med ekonomisk inriktning på gymnasiet. De ökade kraven på kunskaper om privatekonomi, ekonomiska verktyg och grundläggande medborgarjuridik med exempelvis konsumenträtt har inte tillgodosetts inom ramen för vare sig grundskolans eller gymnasieskolans kursplaner. Jag föreslår därför att privatekonomi ska ingå som kursmoment i grundskolan och inom samhällskunskapen på samtliga gymnasieprogram. Oavsett på vilket sätt undervisningen arrangeras ska den förmedla kunskaper om den finansiella sektorns betydelse och hur

det praktiskt fungerar att exempelvis spara, låna, försäkra och investera. Detta bör ges regeringen till känna.

Andreas Carlson (KD)